

Válečné hroby a pietní místa

Práva a povinnosti v oblasti péče o válečné hroby a pietní místa jsou stanoveny zákonem č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech, ve znění pozdějších předpisů.

Válečný hrob je místo, kde jsou pohřbeny ostatky osob, které zahynuly v době války:

- 1) **v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci** (např. příslušník čs. armády, příslušník AČR, voják, který konal službu ve spojenecké armádě, příslušník stráže ochrany hranic)
- 2) **v důsledku válečného zajetí**
Válečnými zajatci ve smyslu Ženevských úmluv jsou zejména:
  - a) příslušníci ozbrojených sil, příslušníci milic nebo příslušníci dobrovolných sborů, které jsou součástí těchto ozbrojených sil
  - b) příslušníci jiných milic a jiných dobrovolných sborů včetně členů organizovaného hnutí odporu (v jejich čele musí být odpovědná osoba, nosí rozeznávací znak a nosí otevřeně zbraně)
  - c) příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě, již neuznává mocnost, která drží zajatce
  - d) osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí (např. dopisovatelé, příslušníci civilních osádek vojenských letounů)
  - e) posádky obchodních lodí a civilních letadel a obyvatelé neobsazených území, kteří se z vlastní vůle chopí zbraní, aby bojovali proti vojsku
- 3) **v důsledku účasti v odboji** (např. za účast byly popraveny)
Odbojová činnost je činnost v domácím nebo zahraničním hnutí v době války, která směřuje ke vzniku nebo osvobození republiky např. partyzánské hnutí, účast v povstání, ilegální činnost, hnutí odporu.
- 4) **v důsledku vojenské operace** (např. za účast byly popraveny)
Vojenská operace je plánovaná a koordinovaná činnost, která se uskutečňuje vojenskými prostředky s cílem splnit strategické, operační a taktické úkoly. Vojenské operace mohou být válečné např. vojenské operace: Pražská, Ostravská, Karpatsko-dukelská, Bratislavsko-brněnská nebo jiné jako např. mírové, záchranné, humanitární.

Válečným hrobem může být včetně náhrobků a ostatního hrobového zařízení:

hrob jednotlivce

hrob hromadný

osárium

Válečným hrobem je rovněž:

vidované místo s nevyzvednutými ostatky osob zemřelých v souvislosti s válečnou událostí

jiný objekt, který je za válečný hrob považován v souladu s mezinárodní smlouvou, jíž je Česká republika vázána

pietní místo, kterým se rozumí pamětní deska, pomník, památník, obdobný symbol, který připomíná válečné události a oběti, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo oběti osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války

Za oběti války se v souladu s ustanoveními Ženevských úmluv a Dodatkového protokolu **považují:**

- a) příslušníci ozbrojených sil v poli, kteří zemřeli v důsledku zranění nebo nemoci
- b) internované civilní osoby, které zemřely v zajetí
- c) váleční zajatci, kteří zemřeli v zajetí

Péče o válečné hroby

Péčí o válečné hroby se rozumí zabezpečování úpravy, ochrany, zřizování nových válečných hrobů, přemísťování nebo rušení válečných hrobů včetně exhumací, tzn. včetně manipulace s nezetlelými i zetlelými lidskými ostatky (lidskými ostatky jsou lidské pozůstatky po pohřbení).

Nedílnou součástí péče o válečné hroby tvoří jejich běžná údržba včetně údržby jejich okolí a přístupu k nim (§ 2 odst. 5 zákona). Cílem udržování válečných hrobů je jejich zachování v důstojném a poznatelném stavu.

Péči o válečný hrob **zabezpečuje vlastník válečného hrobu**, a pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn. Vlastník válečného hrobu, jakož i vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, je-li hrob mimo pohřebiště, jsou **povinni umožnit k němu přístup** za účelem vzdání úcty nebo provedení prací, které souvisejí s úpravou a údržbou válečného hrobu.

Je-li válečný hrob prohlášen **za kulturní památku**, je nutno při jeho údržbě a úpravě včetně běžné údržby válečného hrobu, jeho okolí a přístupu k němu postupovat podle zákona o státní památkové péči.

Přemístění, zrušení a jiná změna válečného hrobu

Přemístit, zrušit válečný hrob nebo jej jinak změnit, než vykonat jeho úpravu nebo údržbu, může vlastník válečného hrobu pouze **po písemném souhlasu** ředitele Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany.

O souhlas s přemístěním, zrušením nebo jinou změnou válečného hrobu **žádá písemně jeho vlastník** nebo vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, Odbor pro válečné veterány Ministerstva obrany po předchozím vyjádření příslušné obce s rozšířenou působností a následně Odboru strategického rozvoje kraje Krajského úřadu Olomouckého kraje, který zabezpečí postoupení žádosti Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany.

Jinou změnou válečného hrobu se rozumí změna vzhledu (architektonického řešení) válečného hrobu, změna obsahu textu na náhrobku nebo pamětní desce.

Válečný hrob, který byl prohlášen **za kulturní památku**, lze zrušit pouze po předchozím zrušení jeho prohlášení za kulturní památku Ministerstvem kultury podle zákona o státní památkové péči.

O přemístění, zrušení a jiné změně válečného hrobu se v Centrální evidenci válečných hrobů příslušnými obcemi s rozšířenou působností provedou změny příslušných údajů.

Zřízení nového válečného hrobu

Nový válečný hrob může být **zřízen pouze se souhlasem** ředitele Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany a vlastníka nemovitosti.

Žádost podává zřizovatel válečného hrobu písemně Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany po předchozím vyjádření příslušné obce s rozšířenou působností a následně vyjádření Odboru strategického rozvoje Krajského úřadu Olomouckého kraje, který zabezpečí postoupení žádosti Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany. K žádosti musí být **přiložen souhlas vlastníka nemovitosti**, na které má být nový válečný hrob zřízen.

Zřizovatelem válečného hrobu se rozumí fyzická nebo právnická osoba (např. pozůstalý nebo příbuzný, občanské sdružení, obec apod.), která na své náklady zřídí válečný hrob včetně náhrobku a ostatního hrobového zařízení, v případě pietního místa včetně pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, který připomíná válečné události a oběti.

Evidence válečných hrobů

Ministerstvo obrany, které vede centrální evidenci, pro veřejnost zpřístupnilo na svých internetových stránkách <http://www.valecnehroby.army.cz/Evidence/> údaje o válečných hrobech zapsaných v Centrální evidenci válečných hrobů. Tyto údaje do Centrální evidence válečných hrobů shromažďují a aktualizují v rámci svého správního obvodu obecní úřady s rozšířenou působností, které jsou odpovědné za jejich úplnost a aktuálnost.

Marie Skalková, OSR KÚOK